

การพัฒนาพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัย โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H
ของโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม จังหวัดสมุทรปราการ
Development of Preschool Children's Communication Behaviors through Organizing
Experiences Based on the 4-H Approach of Anuban Watphichai
Songkram School, Samut Prakan Province

กนกอร ยังน้อย* อัญชลี ไสยวรรณ** และ ประดิษฐา ภาษาประเทศ***
นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล***
Kanokon Youngnoi* Unchalee Saiyawan** and Praditha Parsapratet***
Graduate Student of Master Degree Program in Early Childhood Education,
Faculty of Education, Phranakhon Rajabhat University*
Assistant Professor Dr., College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University**
Assistant Professor Dr., Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University***
Corresponding author E-mail: kanokorn300132@gmail.com

(Received: November 3, 2021 Revised: December 8, 2021; Accepted: December 23, 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H 2) ศึกษาแนวโน้มพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 4 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 120 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3/4 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มแบบแบ่งกลุ่มทุกห้องเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสมัครใจ จำนวน 15 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบกึ่งทดลอง แผนการทดลองแบบอนุกรมเวลากลุ่มเดียว (One-Group Time-Series Design) ระยะเวลาในการทดลอง 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ อังคาร พุธ วันละ 45 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H และแบบสังเกตพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัย มีความเชื่อมั่นที่ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (one-way Repeated-Measures ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H มีแนวโน้มสูงขึ้น

คำสำคัญ: พฤติกรรมการสื่อสาร, การจัดประสบการณ์, แนวคิด 4-H, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purposes of this research were: 1) to compare preschool children's communication behaviors before and during the implementation of organizing experiences based on the 4-H approach, and 2) to study the trend of preschool children's communication behaviors during the implementation of organizing experiences based on the 4-H approach. The population in this research were 120 preschool children, boys and girls from 4 classrooms, aged 5-6 years who studied in Kindergarten 3 in the 1st semester of the academic year 2021 at Anuban Watphichai Songkram school, Samut Prakan province. The samples were preschool children, boys and girls, aged 5-6 years, studied in Kindergarten 3 room 4. The samples were obtained from cluster random sampling using 4 classroom units. All classrooms were similar. The researcher selected a voluntary sample of 15 people. This research was a quasi-experimental research design with one-group time-series design. The experiment took 7 weeks, 3 days a week on Monday, Tuesday and Wednesday, with 45 minutes each. The research instruments were lesson plans of organizing experiences based on the 4-H approach and observation form of preschool children's communication behaviors with the reliability of .96. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation and one-way repeated-measures ANOVA.

The research finding revealed that the preschool children's communication behaviors during the implementation of organizing experiences based on the 4-H approach were higher than those before the experiment at the statistical significance level of .05 and the trend of the preschool children's communication behaviors during the implementation of organizing experiences based on the 4-H approach were higher.

Keywords: Communication Behaviors, Organizing Experiences, 4-H Approach, Preschool Children

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยในปัจจุบันการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่จะก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์ และช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดี เพราะการสื่อสารเป็นกระบวนการถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารด้วยสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการฟัง พูด อ่าน เขียน หรือภาษา ท่าทาง สัญลักษณ์ เป็นต้น การสื่อสารถือเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดระหว่างบุคคล สังคม จากการรับสารและ ส่งสาร โดยการแสดงท่าทางหรือสัญลักษณ์เครื่องหมายต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร เพื่อให้การสื่อสารบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ เกิดความเข้าใจตรงกันและมีปฏิริยาตอบสนอง (ภัทรตรา พันธุ์สีดา, 2551) การสื่อสารเป็นกระบวนการที่มนุษย์เชื่อมโยง ความนึกคิดและความรู้สึกให้ถึงกัน เพื่อให้เกิดการตอบสนองในเชิงพึ่งพาอาศัยกันและกัน (โอบส์ แก้วจำปา, 2547) การสื่อสารเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 และเป็นกระบวนการส่งข่าวสาร ข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือความรู้สึกจากผู้ ส่งข่าวสาร ไปยังผู้รับข่าวสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชักจูงให้ผู้รับข่าวสารมีปฏิริยาตอบสนองกลับมา ซึ่งคาดหวังให้เป็นไปตามที่ต้องการทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร กระบวนการสื่อสารอาจทำได้ด้วย การพูด การเขียน หรือการแสดงลักษณะท่าทาง และผู้รับข่าวสารทำการแปลความหมายของข่าวสาร เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สามารถสื่อสารได้ดีจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อม เรียกว่าภาษาสังคม ต่อมาเด็กจะใช้การสื่อสารโดยการพูดกับตนเอง เพื่อแนะนำการปฏิบัติของตัวเอง

ในการแก้ไขปัญหาที่เด็กต้องเผชิญ เด็กจะใช้การพูดกับตนเองในการบรรยายสถานการณ์ วิเคราะห์ วางแผน และสะท้อนวิธีการแก้ปัญหาในที่สุด การพูดกับตนเองของเด็กเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในบรรยากาศที่อิสระ เด็กจะสื่อสารด้วยการพูดกับตนเอง ในการกำกับความคิดและพฤติกรรมของตัวเอง

ดังนั้น การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทำให้มนุษย์สามารถทำความเข้าใจซึ่งกันและกันที่สืบทอดวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่ตลอดไป การสื่อสารเป็นสิ่งที่มิใช่ประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ หากรู้จักใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา และส่งเสริมพฤติกรรมสื่อสารให้กับเด็กเพราะการสื่อสารจะก่อให้เกิดพัฒนาการในทุกด้าน เมื่อเติบโตจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข Morrow (1993 อ้างถึงใน ธนพร มะยมหิน, 2556) กล่าวถึง แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมสื่อสารว่าการรับสารควรส่งเสริมให้เด็กได้อยู่ในบรรยากาศที่มีการใช้ภาษาได้รับความพึงพอใจและความสนุกสนานผ่านทางภาษา เด็กมีโอกาสจำแนกเสียงที่ได้ยิน เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยคำใหม่ ๆ เด็กมีโอกาสฟังและทำความเข้าใจสิ่งที่ผู้อื่นพูด เด็กมีโอกาสเรียนรู้ที่จะทำตามคำแนะนำหรือคำสั่ง การใช้ส่วนแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมสื่อสารควรจัดให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาอย่างอิสระจะอยู่ในพัฒนาการขั้นใดก็ตาม โดยได้รับการยอมรับนับถือต่อความต้องการในการสื่อสารของเด็กเอง เด็กได้รับการสนับสนุนให้พูดประโยคที่สมบูรณ์ตามระดับพัฒนาการและพูดโดยใช้คำหลาย ๆ ประเภททั้งคำนาม คำกริยา ใช้วลี หรือใช้ประโยค เด็กมีโอกาสพูดเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ เด็กใช้ภาษาในการแสดงความรู้สึกและภาษาเพื่อการแก้ปัญหา

สภาพปัญหาพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยมีการถ่ายทอดความรู้ด้วยการพูดที่สื่อสารผ่านความรู้สึก น้ำเสียง ที่มีความมั่นใจน้อยในการสื่อสาร สาเหตุของปัญหา พบว่า ครูปฐมวัยมีการจัดประสบการณ์ทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่เน้นทักษะทางภาษาเช่นเดียวกับการสอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อสนองความต้องการของผู้ปกครองที่ขาดความเข้าใจเรื่องการพัฒนาเด็กโดยรวม ซึ่งในชั้นเรียนของผู้วิจัย พบปัญหาดังกล่าว ที่มีการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยโดยให้ความสำคัญกับการฟังอย่างเดียวส่งผลให้เด็กไม่กล้าพูด เด็กไม่มีโอกาสถ่ายทอดความคิดผ่านผลงาน เช่น การสื่อสารเรื่องราวจากประสบการณ์ต่าง ๆ โดยการวาดภาพ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจากภาพและสัญลักษณ์ต่าง ๆ น้อยเกินไป และใช้แบบฝึกหัดเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้เรียนสามารถรับรู้ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องรอการถ่ายทอดจากครูฝ่ายเดียว (โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม, 2563) ซึ่งเมื่อมีการประกาศในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 22 ที่กล่าวไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ จึงควรตระหนักถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดกับผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสาเหตุของปัญหาพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ได้พัฒนามาจากแนวคิดของ Jones and Pfeiffer (1973), Kolb (1984), and Bybee, Taylor, Gardner, Scotter, Powell, Westbrook, and Landes (2006) โดยเน้นให้เด็กได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ช่วยให้เด็กสามารถนำความรู้อื่นมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมและยังเปิดโอกาสให้เด็กมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นมีการใช้คำถามปลายเปิดเป็นตัวชี้แนะ และกระตุ้นให้สะท้อนคิดเปิดโอกาสให้เด็กได้แบ่งปันความคิดเห็นหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เด็กสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยกระบวนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจ (Head) คือ การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดความสนใจและส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาทักษะชีวิต ขั้นที่ 2

การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Heart, Hand) คือ การให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่มีทั้งในลักษณะของกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่ม และขั้นที่ 3 การสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ (Head, Heart, Hand, Health) คือ การใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดและพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจที่เรียนมากขึ้น

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้า พบว่า มีวิธีการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดหลากหลายวิธี เช่น วิธีการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ของ ศตพร ศรีทิพย์ (2558) การพัฒนาพฤติกรรมสื่อสารโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะการคิด แสวงหาความรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านคลองบัว (เอี่ยมแสงโรจน์) ของ ธนพร มะยมหิน (2556) และการพัฒนาพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5E โรงเรียนทานสัมฤทธิ์วิทยา จังหวัดนนทบุรี ของ เบญจมาศ จันทร์โคตร (2558) ดังนั้นจึงได้ศึกษาและนำข้อมูลมาปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัย โดยเลือกใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาของเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม

จากเหตุผลดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยในด้านการรับสาร การส่งสาร โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H เพื่อพัฒนาพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัย และเปรียบเทียบพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างการใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H เพื่อเด็กจะได้เกิดพฤติกรรมสื่อสาร สามารถเป็นผู้รับสาร ส่งสารได้ และสื่อสารกับเด็กคนอื่นในวัยเดียวกันได้อย่างเข้าใจ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H

2.2 เพื่อศึกษาแนวโน้มพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 4 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 120 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุ 5 - 6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3/4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม จังหวัดสมุทรปราการ เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ทุกห้องเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเจาะ จำนวน 15 คน

3.2 ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัย ดำเนินการทดลองในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 เป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันละ 45 นาที

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H

3.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมสื่อสาร ได้แก่ บอกเล่าความรู้สึก, พูดแสดงความคิดเห็น, เล่าประสบการณ์ของตนเอง, ตั้งคำถามที่ตนเองต้องการรู้, อธิบายลักษณะของสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ 2) พฤติกรรมรับสาร ได้แก่ รับฟังด้วยความตั้งใจ, ฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง, ตอบคำถามได้ถูกต้อง, พูดคุยแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ฟัง

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ผู้วิจัยได้ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม จังหวัดสมุทรปราการ และนำแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ที่ได้สร้างขึ้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินค่าความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

3.4.2 แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม จังหวัดสมุทรปราการ และนำแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสื่อสารที่สร้างขึ้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินค่าความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 สังเกตและเก็บข้อมูลพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาก่อนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H เพื่อเป็นข้อมูลก่อนการทดลอง เป็นเวลา 1 สัปดาห์

3.5.2 ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัยในแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสื่อสารขณะดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ใช้ระยะเวลาทดลอง 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันละ 45 นาที

3.5.3 เมื่อดำเนินการทดลองครบ 7 สัปดาห์ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัยไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 หาสถิติพื้นฐานของการใช้พฤติกรรมกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและระหว่างทำการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

3.6.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบแต่ละช่วงเวลาโดยใช้ เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและช่วงการทดลองโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – Way Repeated – measures ANOVA)

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการสื่อสารก่อนการทดลองและระหว่างการทดลอง โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกรรมการสื่อสารแยกเป็นรายด้านของเด็กปฐมวัยก่อน และระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H และผลโดยภาพรวม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกรรมการสื่อสารแยกเป็นรายด้านของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H

พฤติกรรม การสื่อสาร		ระยะเวลา (สัปดาห์)							
		ก่อนจัด กิจกรรม	ระหว่างจัดกิจกรรม (สัปดาห์)						
			สัปดาห์ ที่ 1	สัปดาห์ ที่ 2	สัปดาห์ ที่ 3	สัปดาห์ ที่ 4	สัปดาห์ ที่ 5	สัปดาห์ ที่ 6	สัปดาห์ ที่ 7
ด้านที่ 1	\bar{X}	3.46	8.33	8.33	8.53	9.06	9.66	10.13	10.26
การส่งสาร	S.D.	.74	1.44	1.29	1.35	1.38	1.67	1.45	1.48

ตารางที่ 1 (ต่อ)

พฤติกรรม การสื่อสาร		ระยะเวลา (สัปดาห์)							
		ก่อนจัด กิจกรรม	ระหว่างจัดกิจกรรม (สัปดาห์)						
			สัปดาห์ ที่ 1	สัปดาห์ ที่ 2	สัปดาห์ ที่ 3	สัปดาห์ ที่ 4	สัปดาห์ ที่ 5	สัปดาห์ ที่ 6	สัปดาห์ ที่ 7
ด้านที่ 2	\bar{X}	6.06	8.00	8.60	9.00	9.60	9.93	10.06	10.20
การรับสาร	S.D.	1.03	1.00	.82	.75	.82	.79	.88	.94
รวม	\bar{X}	9.52	16.33	16.93	17.53	18.66	19.59	20.19	20.46
	S.D.	1.77	2.44	2.11	2.10	2.20	2.46	2.33	2.42

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการเปรียบเทียบเด็กปฐมวัยมีคะแนนค่าเฉลี่ยของทักษะการสังเกตก่อนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H โดยภาพรวมแตกต่างจากระหว่างการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมสื่อสารสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยพฤติกรรมสื่อสารก่อนการทดลอง ค่า $\bar{X} = 9.52$, S.D. = 1.77 และมีพฤติกรรมสื่อสารระหว่างทดลอง สัปดาห์ที่ 1 มีค่า $\bar{X} = 16.33$, S.D. = 2.44 สัปดาห์ที่ 2 มีค่า $\bar{X} = 16.93$, S.D. = 2.11 สัปดาห์ที่ 3 มีค่า $\bar{X} = 17.53$, S.D. = 2.10 สัปดาห์ที่ 4 มีค่า $\bar{X} = 18.66$, S.D. = 2.20 สัปดาห์ที่ 5 มีค่า $\bar{X} = 19.59$, S.D. = 2.46 สัปดาห์ที่ 6 มีค่า $\bar{X} = 20.19$, S.D. = 2.33 และสัปดาห์ที่ 7 มีค่า $\bar{X} = 20.46$, S.D. = 2.42 สรุปได้ว่าระหว่างทดลองเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมสื่อสารสูงกว่าก่อนการทดลอง

วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยครั้งนี้ ได้นำคะแนนพฤติกรรมสื่อสารรวมทั้งฉบับของเด็กปฐมวัยก่อน และระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ช่วงสัปดาห์ที่ 1, 5 และ 7 มาวิเคราะห์ความแตกต่าง โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ผลปรากฏดังตารางที่ 2

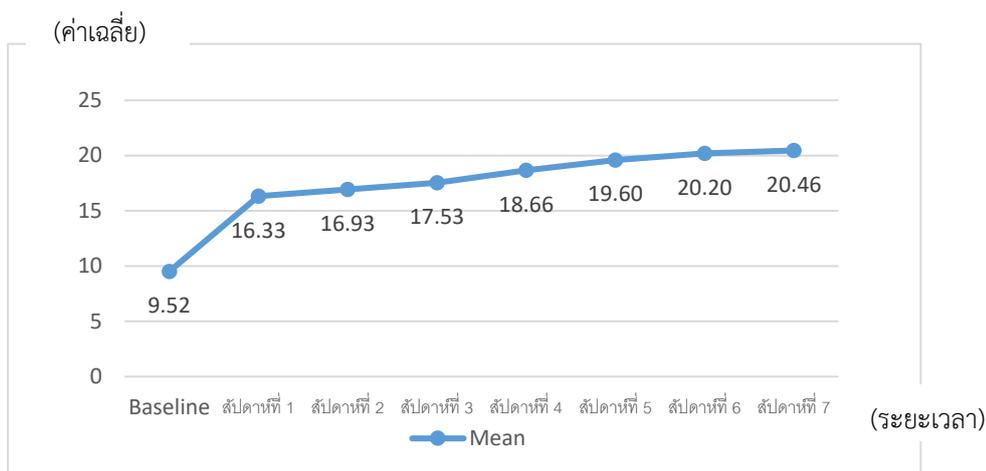
ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัย

แหล่ง	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างเงื่อนไข	36366.00	1	36366.00	1447.95*	.000
ความคลาดเคลื่อน	351.617	14	25.11		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 2 ปรากฏว่า พฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อน และระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H พบว่าความแปรปรวนแบบวัดซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่

4.2 ผลจากที่ผู้วิจัยศึกษาแนวโน้มพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัย ระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H พฤติกรรมสื่อสารมีแนวโน้มสูงขึ้น ผลการวิเคราะห์ตามภาพที่ 1 ปรากฏว่า พฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับกิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นตลอดระยะเวลา 7 สัปดาห์ เมื่อเทียบกับก่อนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ผลปรากฏดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เส้นภาพแสดงแนวโน้มพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัย

หมายเหตุ Baseline หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H

5. สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H และศึกษาแนวโน้มพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัย ระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H มีพฤติกรรมสื่อสารแตกต่างจากก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 พฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H สูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยสามารถที่จะส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้จากการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H เป็นกิจกรรมที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เด็กได้คิดหาคำตอบด้วยตัวเอง เมื่อเด็กได้ลงมือปฏิบัติแล้วเด็กมีความกระตือรือร้น สนใจในการทำกิจกรรมจึงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี สอดคล้องกับ Moon (2004) ที่ได้กล่าวไว้ว่า หลักการสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ขึ้น คือ ความตั้งใจหรือเจตนาที่จะเรียนรู้ ซึ่งทำให้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์มีลักษณะเป็นกระบวนการและเป็นแบบแผน เฉพาะในการเรียนรู้ที่แตกต่างจากการเรียนรู้แบบอื่นในชีวิตประจำวัน โดยสื่อที่ใช้คือประสบการณ์ตรงที่ได้รับผ่านการลงมือปฏิบัติและมีกระสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งประสบการณ์เป็นแหล่งที่มาของการเรียนรู้ และเป็นพื้นฐานสำคัญของการเกิดความคิด ความรู้ และการกระทำต่าง ๆ การเรียนรู้จากประสบการณ์จะช่วยให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน และมีความหมายต่อตนเอง ช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกรู้อย่างมีความต้องการและความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ต่อไป (ทิตานา เขมมณี, 2550) จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถอธิบายได้เป็น 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ระหว่างการทดลองมีพฤติกรรมสื่อสารที่มีแนวโน้มสูงขึ้นสามารถอภิปรายตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมได้ ดังนี้ 1.1) ชั้นกระตุ้นความสนใจ (Head) การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H เมื่อเริ่มต้นการเรียนรู้ผู้วิจัยต้องกระตุ้นความสนใจให้เด็กสงสัยเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน โดยเริ่มใช้กิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นความสนใจเด็กก่อน เช่น เพลง คำคล้องจอง สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ มาให้เด็กสังเกต สัมผัสไปพร้อม ๆ กันกับครูผ่านการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Zoom จากนั้นครูใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้เด็กมุ่งความสนใจไปสู่เรื่องที่จะเรียน คำถามที่ครูถามจะช่วยให้เด็กเกิดแรงจูงใจและเข้าใจในสิ่งที่เรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (1984)

ที่กล่าวว่า เน้นให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำโดยการใช้คำถามปลายเปิดเป็นตัวชี้นำและกระตุ้นการสะท้อนคิด เพื่อให้เด็กเข้าใจในกิจกรรม และสามารถประยุกต์ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การมอ้ยอนกลับไปยังสิ่งที่เกิดขึ้น การพิจารณาถึงสิ่งที่เป็นประโยชน์หรือมีความสำคัญ และการนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น กระบวนการการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์จะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่คุ้มค่าและสนุกสนาน กระบวนการนี้ใช้เวลาในการลงมือปฏิบัติมากกว่าการบรรยายหรือการสาธิต เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เน้นให้เด็กค้นพบคำตอบด้วยตนเองแทนการบอกคำตอบจากผู้ใหญ่ (University of Florida, 2011) 1.2) ขั้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Heart, Hand) คือ การให้เด็กได้พูดแสดงความรู้สึก และลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ในขั้นนี้สามารถส่งเสริมพฤติกรรมสื่อสารได้ เช่น การเรียนรู้เรื่องการมองเห็น โดยครูให้เด็กทำกิจกรรมด้วยการปิดตาตามหาสมบัติผ่านสิ่งกีดขวางที่มีคนนำทาง และเลือกสมบัติกลับมา 1 ชิ้น จากนั้นเด็กก็วาดภาพสมบัติตามความรู้สึกของประสบการณ์เดิมว่าสมบัติที่เด็กเลือกคืออะไร ซึ่งสอดคล้องกับ Andresen (2000 cited in Moon, 2004) กล่าวว่า หลักการสำคัญที่ทำให้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์มีความแตกต่างจากการเรียนรู้แบบอื่น คือ การเรียนรู้ที่มีความหมายของเด็ก โดยประสบการณ์เดิมของเด็กคือฐานของการเรียนรู้ใหม่ที่ช่วยให้เกิดการยกระดับการเรียนรู้ของตนเอง ผ่านกระบวนการสะท้อนคิด และเด็กเป็นผู้กำกับตนเองในการเรียนรู้ จากนั้นครูก็ใช้คำถามเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมสื่อสาร เช่น สิ่งของที่ได้กวดคืออะไร รูปร่างลักษณะของสิ่งของที่ได้กวดเป็นอย่างไร สิ่งของที่ได้กวดมีชื่ออะไร ซึ่งเป็นการบันทึกข้อมูลโดยการวาดภาพ 1.3) ขั้นการสะท้อนและประยุกต์ใช้ความรู้ (Head, Heart, Hand, Health) คือ การใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดและพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ซึ่งจะช่วยทำให้เด็กมีความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้น โดยครูมีส่วนร่วมสำคัญรวมไปถึงผู้ปกครองของเด็กที่ให้การดูแล กระตุ้นให้เด็กคิดแสวงหาคำตอบและคิดคำถามที่ต้องการรู้อย่างหลากหลาย

5.2 เมื่อพิจารณาถึงมีแนวโน้มของพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นตลอดระยะเวลา 7 สัปดาห์ เมื่อเทียบกับก่อนจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H เป็นกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง เด็กได้เรียนรู้ถึงสิ่งใหม่ ๆ และค้นหาคำตอบ เช่น การวาดภาพหลังการทำกิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนรู้ มีการพูดคุยซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการรู้ การแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ทำการกิจกรรม ดังที่ ทฤษฎีของไวทือทส์ (วัฒนา ปุณญฤทธิ์, 2553) กล่าวว่า การซึมซับกิจกรรมภายนอก (Internalization of External Activities) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสมาชิกในสังคม ทำให้สมองเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาการทางการรู้คิดจะจัดโครงสร้างภายในโดยการซึมซับ คือการจัดการสิ่งที่ได้รับจากภายนอกมาสู่กระบวนการจัดการภายใน ดังนั้นการที่เด็กได้รับประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การถามการพูดคุย การแนะนำ บอกกล่าวและการเป็นต้นแบบทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจจากผู้ใหญ่ รวมทั้งประสบการณ์ที่ได้รับจะทำให้เด็กมีทักษะในการคิด การใช้ภาษา และทักษะทางสังคมที่เกิดจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในที่เกิดจากการซึมซับ สอดคล้องกับ ภัสวดี นิติเกษตรสุนทร (2556) กล่าวว่า กิจกรรมทางสังคมช่วยให้เด็กเรียนรู้การสื่อสาร การพัฒนาสัญลักษณ์ในการพูด การอ่านและการฟัง เด็กเรียนรู้ด้วยการพัฒนาผ่านทางสัญลักษณ์ จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและเข้าใจวัฒนธรรม พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารนี้เป็นทางนำไปสู่การรู้หนังสือของเด็ก ซึ่งพัฒนาการให้แก่เด็กต้องต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการสื่อสารสู่การอ่านและการเขียนตามลำดับจุดประสงค์ของการส่งเสริมภาษา เด็กจะเน้นการสื่อสาร การใช้สัญลักษณ์ และการให้ความหมายที่ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญ (Morrow, 1993 อ้างถึงใน ประภากร ปาริฉัตรมงคล, 2555) ในกระบวนการทางสังคมพฤติกรรมสื่อสารของมนุษย์เป็นผลจากการกระทำ ซึ่งแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด ความต้องการการตอบสนอง มนุษย์มีหน้าที่เป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารสลับกันไปมาในกระบวนการสื่อสาร ซึ่งควรส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการสื่อสารสู่การอ่านและการเขียนตามลำดับ จึงส่งผลให้พฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มสูงขึ้น และเมื่อแยกเป็นรายด้านสามารถอภิปรายได้ดังนี้

5.2.1 ด้านการส่งสาร เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H มีพฤติกรรมการสูงขึ้นกว่าก่อน การได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ตลอดระยะเวลา 7 สัปดาห์ เนื่องจากการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจของเด็กทำให้เด็กกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น โดยธรรมชาติของเด็กเมื่อเด็กอยากรู้อะไรทำให้เกิดพฤติกรรมการสื่อสาร โดยการซักถามในเรื่องที่ต้องการรู้ แสดงความคิดเห็นในระหว่าง การทำกิจกรรม กิจกรรมทำให้เด็กอยากรู้อะไรจะเกิดขึ้นในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ตัวอย่างเช่น การทำ กิจกรรมเรื่องการมองเห็น โดยการทำกิจกรรมปิดตาหาสมบัติผ่านสิ่งกีดขวางว่าผู้หาสมบัติจะเดินทางไปหาสมบัติ โดยมีผู้นำ ทางและนำสมบัติกลับมาพร้อมทายว่า สมบัตินั้นคือสิ่งใดและวาดภาพสมบัติที่คิดจากประสบการณ์เดิมของตนเองว่าคืออะไร และพูดนำเสนอผลงานของตนเอง และตอบคำถามจากเรื่องที่เรียนรู้ ซึ่งในขั้นตอนนี้เด็กได้รับการพัฒนาพฤติกรรมการสื่อสาร ด้านการส่งสาร คือ การพูด การเขียน ดังที่ ทฤษฎีของไวทท์สกี (วัฒนา ปุญญฤทธิ์, 2553) กล่าวว่า การสร้างความรู้ ในขอบเขตพัฒนาการ (Knowledge Formation Within the Zone of Proximal Development) การเรียนรู้ของมนุษย์ เป็นกระบวนการที่เกิดจากการผ่านประสบการณ์ที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมของสังคม การฝึกฝน การกำหนดความรู้ กิจกรรม ทางสังคมวัฒนธรรม ทำให้เกิดการก่อตัวเป็นความรู้ที่เรียกว่า Zone of Proximal Development ซึ่งหมายถึง ระยะเวลา ระหว่าง สิ่งที่ได้ทำได้แล้วกับสิ่งที่เด็กทำได้โดยการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ สอดคล้องกับ บุนยณัฐ ไตรรัตน์ (2556) กล่าวว่า การพูดเป็น การสื่อสาร ซึ่งแสดงออกถึงความต้องการให้ผู้อื่นรับทราบและเข้าใจ เด็กปฐมวัยแสดงออกโดยการเปล่งเสียงบ่งบอกถึงความ ต้องการ ซักถามสิ่งที่ต้องการรู้ พูดแสดงความคิดเห็น บอกอธิบายลักษณะของสิ่งที่เห็น เล่าประสบการณ์ของตนเองซึ่ง เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

5.2.2 ด้านการรับสาร เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H มีพฤติกรรมการรับสารสูงขึ้น กว่าก่อนการได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ตลอดระยะเวลา 7 สัปดาห์ เนื่องจากการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจของเด็กทำให้เด็กอยากรู้อยากเห็น และสนใจในสิ่งที่ตนเองอยากรู้อะไร โดยธรรมชาติของเด็ก เมื่อเด็กอยากรู้อะไรทำให้เกิดพฤติกรรมการสื่อสาร โดยการตั้งใจฟังว่ากิจกรรมจะเป็นอย่างไรบ้าง เรื่องการได้ยิน การตอบคำถาม ต่อเรื่องที่ถาม การถามคำถามที่ตนเองอยากรู้อะไร การเล่นเกมบิงโกเสียงสัตว์ จากการฟังเสียงสัตว์ที่ครูเปิด เมื่อเรียงครบบิงโก ไห้อยกมือและพูดคำว่า “บิงโก” วาดภาพสัตว์ในเสียงที่ได้ยิน และพูดอธิบายให้ทุกคนฟัง ตอบคำถามที่ครูถามจากการเรียนรู้ ซึ่งในขั้นตอนนี้เด็กได้รับการพัฒนาพฤติกรรมการสื่อสาร ด้านการรับสาร คือ การฟัง การอ่าน ดังที่ ทฤษฎีของไวทท์สกี (วัฒนา ปุญญฤทธิ์, 2553) กล่าวว่า การสร้างความรู้ในขอบเขตพัฒนาการ (Knowledge Formation Within the Zone of Proximal Development) การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการที่เกิดจากการผ่านประสบการณ์ที่ได้รับจากสภาพแวดล้อม ของสังคม การฝึกฝน การกำหนดความรู้ กิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรมทำให้เกิดการก่อตัวเป็นความรู้ที่เรียกว่า Zone of Proximal Development ซึ่งหมายถึง ระยะเวลา ระหว่างสิ่งที่เด็กทำได้แล้วกับสิ่งที่เด็กทำได้โดยการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ สอดคล้องกับ กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2551) กล่าวว่า การฟังเป็นกระบวนการรับสาร ของมนุษย์โดยอาศัยประสาทหูรับเสียง และสามารถรับรู้และเข้าใจความหมายของเสียงนั้นสามารถคิดวิเคราะห์แสวงหาทางเลือกแล้วเกิดปฏิกิริยาตอบสนองได้ อย่างเหมาะสม ส่วนการอ่านเป็นความสามารถในการรับสารที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ พัฒนาคุณค่าทางอารมณ์ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ให้เกิดขึ้นได้ ภาษาที่เด็กใช้ในการทำความเข้าใจ ได้แก่ การฟังและการอ่าน (วรนาท รักสกุลไทย และนฤมล เนียมหอม, 2555) การรับสารด้วยการฟัง เด็กเรียนรู้ภาษาตามลำดับขั้นพัฒนาการเริ่มจาก ความคุ้นเคยจากการได้ยิน ได้ฟัง การพูดคุย สนทนา ทำให้พัฒนาทางภาษาเจริญงอกงาม เด็กเริ่มเรียนจากภาษาง่าย ๆ เรียนรู้ การใช้คำศัพท์ ตามด้วยการใช้ประโยค ครูสอนภาษาของเด็กคือพ่อแม่ เสียงแรกที่เด็กได้ฟัง คือ เสียงจากพ่อแม่ การยอม ให้ของพ่อแม่ทำให้เด็กเรียนรู้ภาษา การพูด และสนทนากับเด็ก คือ การสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กปฐมวัย เด็กเริ่มเรียนรู้การสื่อสารจากการฟังแล้วเลียนแบบเสียง เลียนแบบการใช้คำ ซึ่งนำไปสู่การพูด การฟังเบื้องต้น

ของเด็กในโรงเรียนเป็นการฟัง คำพูด ฟังเสียงดนตรี ฟังเสียงธรรมชาติและฟังเรื่องราวโดยเฉพาะนิทานแล้วฝึกการถ่ายทอดด้วยการบอก การถาม การสนทนา และการเล่าเรื่อง ซึ่งการฟังนอกจากจะช่วยให้เด็กพัฒนาแล้วยังสร้างความเข้าใจ สิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วยลักษณะของการฟังอาจเป็นการฟังจับเรื่อง การฟังอย่างซาบซึ้ง การฟังเพื่อการวิเคราะห์ หรือการฟังเพื่อรู้และเข้าใจ สอดคล้องกับ เบญจมาศ จันทร์โคตร (2558) กล่าวว่า พฤติกรรมการรับสารด้วยการฟัง หมายถึง การกระทำที่แสดงออกผ่านการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทางหูและทางสายตาแล้วเกิดปฏิกิริยาตอบสนองพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออก ได้แก่ รับฟังสิ่งที่ครูเล่าด้วยความตั้งใจ การฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง ได้ฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ปฏิบัติตามคำแนะนำ ตอบคำถามได้ถูกต้อง พูดคุยแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ฟังการปฏิบัติตามคำสั่ง ได้แก่ การรับเสียงพูดและเกิดความเข้าใจ สามารถปฏิบัติตามคำสอน คำแนะนำ และคำบรรยายได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นจึงส่งผลให้พฤติกรรมการรับสารสูงขึ้น

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นว่า การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ส่งผลให้พัฒนาพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัยทั้งโดยรวมและแยกรายด้าน คือ 1) ด้านการส่งสาร 2) ด้านการรับสาร สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และส่งผลให้แนวโน้มพฤติกรรมการสื่อสารโดยรวมและแยกรายด้าน คือ 1) ด้านการส่งสาร 2) ด้านการรับสารของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลา 7 สัปดาห์ ดังนั้น ครูและผู้สนใจในการศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยให้เหมาะสม

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 การเลือกหัวข้อเรื่องการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ที่มีต่อพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ต้องเป็นเรื่องที่จุดประกายความสนใจเด็ก เป็นเรื่องที่เด็กควรมีประสบการณ์เดิมอยู่บ้าง เพื่อมาเสริมกับประสบการณ์ตรงในการที่จะได้รับขณะทำกิจกรรมค้นหาคำตอบ

6.1.2 การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H ควรจัดเป็นกลุ่มเล็กที่เด็กสามารถศึกษาและทำกิจกรรมได้เป็นอย่างดีกว่ากลุ่มใหญ่ และควรจัดประสบการณ์ให้เด็กอย่างต่อเนื่องเพราะจะทำให้เด็กได้คิด กล่าวพูด กล่าวแสดงออก กล่าวแสดงความคิดเห็น กล่าวถามในเรื่องที่อยากรู้ กระตือรือร้น และใฝ่รู้ใฝ่เรียน

6.1.3 การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H เป็นการเรียนรู้ที่เป็นขั้นเป็นตอน มีการกระตุ้นให้เด็กแสวงหาความรู้เพื่อให้เกิดการคิดอย่างมีเหตุผล เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก และอาจใช้เวลามากกว่าที่กำหนดไว้บ้าง เนื่องจากบางกิจกรรมต้องใช้เวลาในการเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ก่อนทำกิจกรรมเข้าไปบ้าง

6.1.4 การจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H เน้นการลงมือกระทำจริงด้วยตนเอง และการสร้างผลงาน ครูควรนำผลงานที่เด็กบันทึกเป็นภาพวาดมาทำเป็นวิดีโอและเผยแพร่ทางช่องทาง YouTube เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึภาคภูมิใจกับผลงานที่ตนเองทำ

6.1.5 ครูต้องเอาใจใส่ และให้ความสนใจเด็กขณะทำกิจกรรมออนไลน์ผ่านโปรแกรม zoom อย่างทั่วถึง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเป็นที่ปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหของเด็ก

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด 4-H เพื่อพัฒนาด้านร่างกาย พัฒนาด้านสังคมของเด็กปฐมวัย หรือพัฒนาทางด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

6.2.2 ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมพฤติกรรมการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

6.2.3 จากการวิจัยในครั้งนี้ พฤติกรรมด้านการรับสาร สูงกว่าพฤติกรรมด้านการส่งสาร ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการส่งสารของเด็กปฐมวัย

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. เอกสารชุดแนวทางปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กอบกาญจน วงศ์วิสิทธิ์. (2551). *ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทีศนา แชมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 5 ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนพร มะยมหิน. (2556). *การพัฒนาโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะการคิดแสวงหาความรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านคลองบัว (เอี่ยมแสงโรจน์)* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- บุญยณัฐ ไตรรัตน์. (2556). *การพัฒนาพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นทางโดยใช้เทคนิควาด พบ และตัด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครรังสิต (รัตนโกสินทร์) จังหวัดปทุมธานี* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- เบญจมาศ จันทร์โคตร. (2558). *การพัฒนาพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5E โรงเรียนทานลัมฤทธิ์วิทยา จังหวัดนนทบุรี* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- ประภากร ปาริฉัตรมงคล. (2555). *การพัฒนาพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครเกี่ยวกับตำนานของจังหวัดร้อยเอ็ด* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- ภัทรตรา พันธุ์สีดา. (2551). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบ SPARPS เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย* (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ภัสวดี นิตินิเทศสุนทร. (2556). *ทฤษฎีและพฤติกรรมสื่อสาร เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 11). นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม. (กันยายน, 2563). *หนังสือเขียนรายงานการประชุมโรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม*. การจัดการประชุมโดย โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม จังหวัดสมุทรปราการ.
- วรรณาท รักสกุลไทย และนฤมล เนียมหอม. (2555). *การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านภาษา ใน ประมวลสาระชุดวิชา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 8-15*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วัฒนา ปุญญฤทธิ์. (2553). *การศึกษาสภาพงานวิจัยด้านการศึกษาปฐมวัย* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ศตพร ศรีทิพย์. (2558). *ผลของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการสอนแบบ 4-H ที่มีต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำของเด็กอนุบาล* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- โอภัส แก้วจำปา. (2547). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ภาษาอังกฤษ

- Bybee, R. W., Taylor, J. A., Gardner, A., Scotter, P.V., Powell, J. C., Westbrook, A. & Landes. (2006).
The BSCS 5E Instructional model: Origins and Effectiveness. Colorado Springs, CO: BSCS.
- Jones, J. E. & Pfeiffer, W. (1973). The 1973 Annual Handbook for Group Facilitators. San Diego, CA: Pfeiffer
& Company.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*.
Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Moon, J. A. (2004). *A Handbook of Reflective and Experiential Learning: Theory and Practice*.
London: Routledge Falmer.
- University of Florida. (2011). *Florida 4-H Cloverbuds a Guide for Programming for staff and Volunteers*.
Retrieved from edis.ifas.ufl.edu/pdf/4H/4H31700.pdf